

Velferðarnefnd Alþingis
nefnasvid@althingi.is
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Skjal: F1803003
Hafnarfjörður, 16. mars 2018

Umsögn

Almannatryggingar (barnalífeyrir)

97. mál, frumvarp, 148. löggjafarþingi 2017-2018.

Félag um foreldrajafrétti hefur borist til umsagnar frumvarp um breytingu á lögum um almannatryggingar, nr. 100/2007 (barnalífeyrir).

Félag um foreldrajafrétti styður frumvarp þetta og vísar til 2. gr. Samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins, Barnasáttmálans, þar sem segir í 1. mgr. 2. gr. að aðildarríki skuli virða og tryggja hverju barni réttindi samningsins án mismununar af nokkru tagi, án tillits til meðal annars félagslegrar stöðu eða annarra aðstæðna barns eða foreldris þess eða lögráðamanns. Þar segir einnig í 2. mgr. 2. gr. að aðildarríki skuli gera allar viðeigandi ráðstafanir til að sjá um sjá um að barni sé ekki mismunað vegna stöðu foreldra þess.

Það verður líklegast aldrei hægt að koma í veg fyrir fjárhagslegan aðstöðumun barna. Börn eiga mis efnaða foreldra og foreldrar setja mismikið fé í börn sín af ýmsum ástæðum. Lögheimilisforeldrar hafa almennt frjálstar hendur með hversu miklum fjármunum þeir veita í börn sín svo framarlega að foreldrar bregðast ekki grunnþörfum þess, sem fellur þá undir líkamlega vanrækslu, og er tilkynningaskyld til barnaverndaryfirvalda. Í barnalögum hefur löggjafinn gefið framkvæmdavaldinu heimild til að úrskurða það foreldri sem ekki deilir lögheimili með barni til greiðslu meðlags, sérstaks framlags vegna útgjalda við skírn barns, fermingu, gleraugnakaup, tannréttingar, vegna sjúkdóms, greftrunar eða að öðru sérstöku tilefni og framlag til menntunar eða starfsþjálfunar ungmennis á aldrinum 18 til 20 ára.

Úrskurður um meðlag tekur ekki tillit til þarfa barns eins og forsjárskyldur lögheimilisforeldra gera, þó í mörgum tilfellum fari meðlag saman við þarfir barns. Úrskurður um meðlag fer aldrei niður fyrir einfaldan barnalífeyri óháð þörfum barns og getur orðið margfaldur barnalífeyrir óháður þörfum barns. Í lögum segir að meðlag skuli ákveða með hliðsjón af þörfum barns og fjárhagsstöðu og öðrum högum beggja foreldra, þar á meðal aflahæfi þeirra. Í framkvæmd er meðlag úrskurðað eingöngu út frá tekjum meðlagsgreiðanda en þó aldrei lægra en sem nemur einföldum barnalífeyri.

Úrskurður vegna sérstaks framlag byggir á svipuðum forsendum og úrskurður vegna aukins meðlags. Þar er nær eingöngu litið til tekna meðlagsgreiðanda að því undanskyldu þó að foreldrið sem sækir um sérstök framlög þarf að framvísa staðfestingu á kostnaði vegna þess tilefnis sem vísað er í.

Félag um foreldrafjórætti leggur áherslu á sameiginlega framfærsluskyldu foreldra. Í 2. mgr. 27. gr. Barnasáttmálans segir að foreldrar eða foreldri, eða aðrir sem ábyrgir eru fyrir uppeldi barns, beri höfuðábyrgð á því í samræmi við getu sína og fjárhagsaðstæður að sjá barni fyrir þeim lífsskilyrðum sem eru því nauðsynleg til að komast til þroska.

Félag um foreldrafjórætti telur með öllu óeðlilegt að foreldri sé úrskurðað til þess að greiða meira en það sem 2. mgr. 27. gr. Barnasáttmálans kveður á um. Það brjóti í bága við 2. gr. samningsins að foreldri sem ekki deili lögheimili með barni sé úrskurðað til útgjalda umfram þarfir barns á meðan aðrir foreldrar hafa sjálfsákvörðunarrétt um slík útgjöld.

Í 3. mgr. 27. gr. Barnasáttmálans segir að aðildarríki skuli þegar þörf krefur láta í té efnislega aðstoð og sjá fyrir stuðningsúrræðum. Félag um foreldrafjórætti telur að 3. mgr. 27. gr. Barnasáttmálans eigi við um báða foreldra óháð lögheimilisskráningu barns. Stjórnvöldum beri því að veita báðum foreldrum efnislega aðstoð þegar þörf krefur svo foreldrar geti séð barni sínu fyrir þeim lífsskilyrðum sem eru því nauðsynleg til að komast til þroska.

Tilfni sem talin eru upp í 60. gr. barnalaga vegna sérstakra útgjöldu geta vel fallið undir lífsskilyrði sem eru barni nauðsynleg til að komast til þroska í því samfélagið sem við búum í. Á þeim forsendum og á því að foreldrar sem ekki deila lögheimili með barni eru úrskurðaðir til þess að greiða þessi sérstöku útgjöld þá er eðlilegt að Tryggingastofnun ríkisins greiði þessi sérstöku útgjöld þegar réttur til barnalífeyris á við.

Fyrir hönd Félags um foreldrafjórætti,

Heimir Hilmarsson, formaður